

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Kompleksinė reabilitacija pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų 8 kreditai (212 val.)	Medicina (06 B) Fizinė medicina, kineziterapija, ergoterapija, taikomoji fizinė veikla, reabilitacija (B610)	Medicinos	Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedra
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	1 kreditas (27 val.)	Individualus darbas	7 kreditai (186 val.)

Dalyko anotacija:

Dalyko tikslas - įsisavinti pacientams, po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų, taikomų reabilitacijos priemonių ir jų efektyvumo reabilitacijos eigoje vertinimo metodikas.

Dalyko tematika. Galvos smegenų kraujotakos sutrikimų klasifikacija. Išeminiai galvos smegenų kraujotakos sutrikimai: asimptomė stadija, tranzitinė išeminė ataka, reversinis išeminis neurologinis deficitas, insultas. Išeminis insultas: etiologija, patogenezė, klinika. Lakūniniai insultai. Hipertenzinė encefalopatija. Bingsvangerio liga. Kraujagyslinė demencija. Hemoraginiai galvos smegenų kraujotakos sutrikimai: etiologija, patogenezė, klinika. Hemoraginių galvos smegenų kraujotakos sutrikimų klasifikacija: supratentorinis kraujo išsiliejimas, subtentorinis kraujo išsiliejimas, subarachnoidinė hemoragija. Gydomo principai.

Reabilitacijos organizacinė struktūra: reabilitacija pirmajame, antrajame ir trečiajame etapuose, sveikatą gražinamasis gydymas, pakartotina reabilitacija, palaikomoji reabilitacija, antirecidyvnis gydymas. Šių reabilitacijos formų kriterijai ir indikacijos. Reabilitacijos uždaviniai, organizavimo principai. Indikacijos reabilitacijai po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Reabilitacijos po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų socialiniai – ekonominiai aspektai. Pacientų po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų biopsichosocialinių funkcijų sutrikimai: judėjimo ir apsitarnavimo, orientacijos ir bendravimo, informacijos perdavimo ir elgesio kontrolės, galimybės dirbti, mokytis.

Reabilitacijos nariai: fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas, kineziterapeutas, ergoterapeutas, logopedas, psichologas, socialinis darbuotojas, fizinės medicinos ir reabilitacijos slaugytoja, jų sąveika bei bendradarbiavimas su pacientu ir jo artimaisiais. Reabilitacinės komandos narių vaidmuo, vykdamt reabilitaciją pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Reabilitacinės priemonės, taikomos pacientams po

galvos smegenų kraujotakos sutrikimų: kineziterapija, ergoterapija, logopedoterapija, psichoterapija, būtinos socialinės pagalbos suteikimas, fizinės medicinos priemonės, masažas, komplikacijų profilaktika, paciento ir artimųjų mokymas, medikamentinis gydymas. Paciento po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų ištyrimo reabilitacijos eigoje metodikos. Pacientų funkcinio savarankiškumo vertinimas (Barthel ind., FIM, ADL). Fizinio pajėgumo įvertinimo metodikos pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Reabilitacijos tikslų formulavimas: artimieji ir tolimieji tikslai.

Kineziterapijos poveikio mechanizmo reabilitacijoje įvertinimas pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Kineziterapijos metodikos. Kineziterapijos artimieji ir tolimieji tikslai. Kineziterapija ūmiame periode po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų: ligonio padėties lovoje reikšmė. Kineziterapija vėlesniuose perioduose: metodologija ir kineziterapijos tikslų nustatymas, hemipleginės rankos peties sąnario problemų sprendimo būdai, pusiausvyros ir mobilumo lavinimo metodai, taisyklingo žingsnio ir eisenos formavimas. Aktyvios kineziterapijos priemonės: fiziniai pratimai, pusiausvyros ir koordinacijos lavinimas, ėjimo mokymas ir eisenos korekcija. Pasyvios kineziterapijos priemonės: gydymas padėtimi, pasyvus sąnarių išlankstymas, mechanoterapija, masažas. Kineziterapijos efektyvumo vertinimas reabilitacijos etapuose.

Ergoterapijos svarba pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų, jos tikslai ūmiuoju bei vėlesniuose perioduose. Ergoterapijos modeliai, taikomi pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Apsitarnavimo funkcijų lavinimo metodikos. Hemiparezinės rankos funkcijų įvertinimas bei lavinimas: sinerginių judesių šalinimas, koordinacijos lavinimas, smulkiosios motorikos lavinimas, jutimų gerinimas. Hemipleginės rankos aktyvinimo metodai, kontraktūrų profilaktika. Kognityvinių funkcijų sutrikimai, jų įvertinimas bei lavinimas. Neigimo sindromas, jo įvertinimas bei šalinimo būdai. Prisitaikymas buityje, pagalbinės priemonės.

Logoterapija ligoniams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Kalbos sutrikimų klasifikacija: balso sutrikimai: afonija, disfonija, fonastenija, rinofonija, mutacija, dislalija, dizartrija; sisteminiai kalbos sutrikimai: alalija, afazija; rašomosios kalbos sutrikimai: aleksija, disleksija, agrafija, disgrafija; pažinimo sutrikimas agnozija. Afazijų rūšys: motorinė, sensorinė, sensomotorinė, semantinė, akustinė mneminė, dinaminė, motorinė eferentinė. Afazijų šalinimas. Dizartrijos šalinimas. Artikuliacijos lavinimo pratimai.

Komplikacijos, apsunkinančios reabilitacinės programos vykdymą: hipostazinė pneumonija, pragulos, kontraktūros, raumenų tonuso pokyčiai, paciento motyvacijos stoka, suvokimo sutrikimas ir jų profilaktikos priemonės.

Fizioterapinių priemonių pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų naudojimas: raumenų elektrostimuliacijos, sinusinės moduluotos srovės, diadinaminės srovės, magnetoterapijos, lazerioterapijos, darsonvalizacijos, elektroforezės derinimo ypatumai.

Psichologinės reabilitacijos priemonės taikomos pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Psichologinės pagalbos teikimo etapai: problemos ir jos priežasties įvertinimas, problemos sukonkretinimas ir jos

sprendimo būdai, paciento psichinės būklės įvertinimas ir veiklos plano sudarymas, kriterijų, pagal kuriuos vertinama problema nustatymas. Priemonės: autogeninė treniruotė, relaksacijos pratimai, aerofitomuzikos terapija, diskusijų grupės, vizualizacija.

Socialinio darbuotojo vaidmuo reabilituojant pacientus po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Socialinio darbuotojo veiklos sferos: kompensacinė technika, darbingumo lygis ar specialieji poreikiai, lengvatos, užimtumo tęsimo, profesinio orientavimo, įdarbinimo, aplinkos pritaikymo. Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas. Socialinio darbuotojo veiklos pobūdis, dirbant su pacientais po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Profesijos įgijimo bei pakeitimo galimybės, įstaigos, užsiimančios šia veikla.

Pacientų ir jų šeimos narių dalyvavimo reabilitacijos programoje reikšmė. Paciento ir artimųjų mokymas ir švietimas komplikacijų bei ligų prevencijos klausimais.

Kompensacinės technikos ir įtvarų naudojimas reabilitacijoje po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Kompensacinės priemonės naudojamos buityje (vonioje, tualete ir pan.). Kompensacinės vaikščiojimo priemonės - vežimėliai, vaikštynės, įvairios lazdelės, jų parinkimas ir pritaikymas kiekvienu individualiu atveju. Standartiniai ir individualūs įtvarai įvairių funkcijų deficitui kompensuoti pacientams po galvos smegenų kraujotakos sutrikimų. Įtvarų gamybos technologijos ir įmonės.

Rekomenduojama literatūra:

1. Tim Watson Electrotherapy Evidence-Based Practice, 12 edition (Physiotherapy Essentials) 2008, Churchill Livingstone
2. James Morrow Jr., Allen Jackson, James Disch, Dale Mood Measurement and Evaluation in Human Performance, 4 edition eBook With Web Study Guide 2011, Human Kinetics.
3. Albert M. Cook, Janice Miller Polgar Essentials of Assistive Technologies , 1 edition 2012, Elsevier.
4. Gail Boniface, Alison Seymour Using Occupational Therapy Theory in Practice 2012, Wiley-Blacwell.
5. Ben Atchison, Diane K. Durette Conditions in Occupational Therapy- Effect on Occupational Performance Fourth Edition 2012, by Lippincott Williams& Wilkins,a Wolters Kluwer business.
6. Michelle H. Cameron Physical Agents in Rehabilitation: From Research to Practice. 4th edition. 2013, Elsevier
7. Darcy Ann Umphred, Rolando T. Lazaro, Margaret Roller, Gordon Burton Neurological Rehabilitation, 6 edition 2013, Elsevier
8. Mary Vining Radomski, Catherine A. Trombly Latham Occupational Therapy for Physical Dysfunction, 7 edition. 2013, Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business
9. Susan B. O'Sullivan, Thomas J. Schmitz, George D. Fulk Physical Rehabilitation Sixth Edition 2013, F.A.Davis Company, Philadelphia

Konsultuojantys dėstytojai:**1. Juozas Raistenskis (prof. dr.):**

1. D. Šapagienė, B. Strukčinskienė, **J. Raistenskis**, S. Guškonis, D. Stasiuvienė. Pakartotinės reabilitacijos poveikis pacientų, persirgusių galvos smegenų insultu, kasdieninio gyvenimo kokybei. Sveikatos mokslai, 2011, 21 (7), p. 168-171.
2. A. Juocevičius, **J. Raistenskis**, K. Zalumskutė, J. Molytė, A. Valiulis. Vaikų, sergančių neurologinėmis ligomis, stacionarinės ir ambulatorinės reabilitacijos efektyvumas. Sveikatos mokslai, 2012, 22 (3), p. 5-7.
3. V. Svetikienė, **J. Raistenskis**, R. Raugalas. Kognityviniai ir emociniai sutrikimai vaikams po galvos smegenų traumų, jų pokyčiai reabilitacijos procese. Sveikatos mokslai, 2012, 22 (3), p. 22-26.
4. E. Miklaševičienė, **J. Raistenskis**, I. E. Jamontaitė. Sveikos rankos judesių ribojimo įtaka pacientų, persirgusių galvos smegenų insultu, savarankiškumui. Sveikatos mokslai, 2012, 22 (3), p. 36-39.

2. Ieva Besakirskienė (dr.):

1. D. Janonienė, A. Juocevičius, **I. Zigmantavičiūtė**, I.E. Jamontaitė, P. Vaitkus, A. Zaikina. Sergančiųjų galvos smegenų insultu kompleksinės reabilitacijos veiksmingumas // Neurologijos seminarai, 2006, nr.10, 2(28), p. 82-87. Index Copernicus.
2. A. Juocevičius, D. Janonienė, D. Jurgelevičienė, **I. Zigmantavičiūtė**, I.E. Jamontaitė. Vyresnio amžiaus pacientų, sergančių galvos smegenų insultu, kompleksinės reabilitacijos efektyvumas // Gerontologija, 2007 t.VIII, nr. 3, p.150-157. Index Copernicus.
3. D. Janonienė, A. Juocevičius, **I. Zigmantavičiūtė**. Stacionarinio gydymo ir stacionarinės reabilitacijos paslaugų suteiktų pacientams susirgusiems galvos smegenų insultu Lietuvoje 2002-2004 m. struktūra // Sveikatos mokslai, 2007“6 (53), nr. 17, p.1294-1298. Index Copernicus.
4. A. Juocevičius, J. Ramanauskaitė, D. Janonienė, **I. Tvarijonienė**, I. Jamontaitė, V. Glamba, A. Danys. Grįžtamojo ryšio įtaka lavinant sergančiųjų galvos smegenų infarktu pusiausvyrą // Gerontologija, 2010; 11(4): 233-239. Index Copernicus.
5. **I. Tvarijonienė**, A. Juocevičius. Biologinio grįžtamojo ryšio efektyvumas lavinant pacientų po insulto pusiausvyrą // Gerontologija, 2013;14(2):85-90. Index Copernicus

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypčių mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. dr. (HP) Algirdas Utkus: